

Література.

1. Гірняк О. М., Лазановський П. П. «Менеджмент: теоретичні основи і практикум», навчальний посібник, К: «Магнолія плюс», Львів 2003 89 с.
2. Джон Р. Уокер «Введение в гостеприимство», ЮНИТИ, Москва 2002 – 15 с.
3. Колот А. М. Мотивація, стимулювання й оцінка персоналу. – К.: КНЕУ, 1998. 39 с.
4. Майкл Мескон, Майкл Альбер, Франклін Хедоури «Основы менеджмента», «Дело», Москва 1992 .274 с.
5. Нечаюк Л. І. , Нечаюк Н. О. «Готельно-рестораний бізнес: менеджмент», навчальний посібник, Київ 2006 126 с.

ТЕОРІЯ КООПЕРАЦІЇ В ПРАЦЯХ М.І. ТУГАН-БАРАНОВСЬКОГО, ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СУБ'ЄКТІВ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

***КОРНІЄНКО В.С. *, МАГІСТРАНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

Кооперативні ідеї були задумані геніальними умами соціальних реформаторів задовго до появи на землі першого кооперативу, як цілком усвідомленої соціально-економічної системи, на ефективність функціонування якої впливають організаційно-економічні, техніко-технологічні, соціальні, екологічні, природно-біологічні фактори.

Видатну роль у формуванні політекономічної науки в Україні наприкінці ХІХ – початку ХХ століть відіграла наукова діяльність Михайла Івановича Тугана-Барановського, що розпочалася у 90-і роки ХІХ століття [1, с.208]. Щоб краще опанувати його багату спадщину у всьому розмаїтті ідей та сфер дослідження і, разом з тим, органічній єдності, розглянемо основні напрямки теорії кооперації видатного вченого у контексті історичних подій того часу. Кооперація передбачає об'єднання трудових та матеріальних ресурсів, поєднання особистих, колективних та суспільних інтересів

Концепція М. І. Туган-Барановського відрізняється від теорії представників інших шкіл тим, що вчений вперше розділяє поняття кооперативний рух і кооперацію як господарське підприємство

** Науковий керівник – Антощенкова В.В., к.е.н., доцент*

декількох добровільно об'єднаних осіб, яке має на меті не отримання найбільшої наживи на витрачений капітал, а спільно вести господарство, приймати рівноправну участь у розподілі трудових доходів та скороченні витрат його членів». На теорію кооперації істотно впливає правильна класифікація кооперативів. Вчений пропонував виділити 9 основних видів кооперацій в порядку зростання складності їх функцій: кредитні кооперативи; споживчі товариства; домобудівні кооперативи; закупівельні; товариства зі збуту; товариства з переробки; продуктово-підсобні артілі; трудові артілі; продуктові артілі. Варто зауважити, що артіль – форма добровільного об'єднання людей для спільної господарської діяльності з подальшим розподілом між ними одержаного доходу [2]. У той же час М. І. Туган-Барановський, пропонуючи класифікацію кооперативів, виходить з того, що у багатьох теоретиків спостерігається розбіжність у думках при визначенні поняття кооперації. З цього приводу він зазначає, що «... плутанина понять у кращих теоретиків кооперації свідчить про недосконалість сучасної кооперативної теорії. Вони наприклад допускають помилки в класифікації кооперативів.

М. І. Туган-Барановський глибоко вивчив питання кредитної кооперації. Він зазначає, що на той час особливого розвитку мали ошадні товариства і товариства взаємного кредиту. В принципі по організації ці види кредитних організацій близькі до кредитного кооперативу. «Чим же вони відрізняються від кооперативів? Тим, що вони служать інтересам не дрібних трудових виробників, а більш заможних суспільних класів» [1, с. 97].

Стратегія кооперативного розвитку в умовах ринкових відносин вимагає розробки і здійснення сучасної концепції з урахуванням ринкових елементів і відомих принципів кооперації [3, с.34; 5, с.100]. М.І. Туган-Барановський брав активну участь і в практичній кооперативній роботі, наприклад, з 1908 року він керував комітетом сільських і ошадно-позичкових товариств, йому належить видатна роль в організаційному будівництві та правовому зміцненні кооперації, в 1909 році він створив і очолив журнал «Вісник кооперації». Вцілому необхідно відзначити, що науково-дослідна діяльність Михайла Івановича стала найважливішою основою для подальшого розвитку вітчизняної кооперативної науки. Останніми книгами, написаними вченим і виданими в Україні українською мовою у 1919 році були «Кооперація, її природа та мета» та «Політична економія: курс популярний». М. І. Туган-Барановський – вчений світового виміру, залишив яскравий слід в історії вітчизняної

та зарубіжної економічної науки і становленні кооперативного руху світового масштабу.

Нова редакція Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію» набула чинності 15 листопада 2020 року [4]. Цей Закон визначає правові, організаційні, економічні та соціальні основи функціонування сільськогосподарської кооперації, особливості утворення і діяльності сільськогосподарських кооперативів, їх об'єднань. Відповідно до Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію» сільськогосподарський кооператив – юридична особа, утворена фізичними та/або юридичними особами, які є виробниками сільськогосподарської продукції і добровільно об'єдналися на основі членства та на засадах самоврядування для провадження спільної господарської та іншої діяльності з метою задоволення економічних, соціальних та інших потреб. Наразі осучаснене ставлення до кооперації, як інструменту управління розвитком суб'єктів економічних відносин, пов'язано з усвідомленням необхідності існування різних типів господарств та використанням переваг їх взаємодії. Особливості кооперації полягають в її демократичності, самостійності, співпраці, захисту своїх інтересів, а також в поєднанні власності та праці.

Література.

1. Горкіна Л.П. На перехресті парадигм: М.І. Туган-Барановський в історії економічної думки / НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогноз. НАН України». Київ, 2021. 574 с.

2. Енциклопедія Сучасної України: електронна версія / гол. редкол.: І.М. Дзюба, А.І. Жуковський, М.Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=447314.

3. Антощенко В.В. Формування ринку молока на основі кооперативно-інтеграційних відносин / Економічний дискурс: міжнародний збірник наукових праць. м. Кам'янець-Подільський : ПДАТУ, 2016. Вип.2 С.29-35.

4. Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію» 819-ІХ від 21.07.2020. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2020, № 52, ст.497 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-20#Text>

5. Антощенко В.В. Молокопереробна промисловість України як системоформуюча складова національної економіки. Економіка та суспільство Мукачівський державний університет. 2018. Вип. 16. С.94-104.